

SIEĆ DZIEDZICTWA KLIMATYCZNEGO PROTOKÓŁ UZGODNIENÍ (MOU)

I. Kontekst

A. Zmiany klimatyczne są jednym z najbardziej znaczących i najszybciej rosnących zagrożeń dla ludzi i ich dziedzictwa kulturowego na świecie. Dowody naukowe jednoznacznie wskazują, że rosnące stężenia gazów cieplarnianych (GHG), spowodowane działalnością człowieka, taką jak spalanie paliw kopalnych i wylesianie, przyspieszają zmiany klimatyczne i ich skutki, w tym podniesienie się poziomu morza i powodzie na wybrzeżach, susze i ekstremalne upały oraz zwiększoną częstotliwość i intensywność poważnych zjawisk pogodowych.

B. Działalność człowieka ogrzała już planetę o 1°C (1,8°F) od ery przedindustrialnej. Wynikające z tego skutki to obecnie przemieszczanie się ludności oraz niszczenie infrastruktury, ekosystemów i systemów społecznych - w tym dziedzictwa kulturowego - które przynoszą społecznościom istotne korzyści, też na rzecz jakości życia. Wymaga to zatem pilnych wysiłków na rzecz zmniejszenia ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi, wzmocnienia odporności i zwiększenia zdolności adaptacyjnych.

C. W niedawnym raporcie specjalnym IPCC (Międzyrządowy Zespół ds. Zmian Klimatu) w sprawie globalnego ocieplenia na poziomie 1,5°C stwierdzono, że każdy dodatkowy wzrost ocieplenia ma swoje konsekwencje. Już 1,5°C globalnego ocieplenia poważnie zaszkodzi naszemu dziedzictwu naturalnemu i kulturowemu, a skutki ocieplenia o 2°C będą znacznie poważniejsze. Aby ograniczyć globalne ocieplenie do 1,5°C, do 2030 r. globalne emisje netto dwutlenku węgla (CO₂) spowodowane przez człowieka musiałyby spaść o około 45 proc. W porównaniu z poziomem z 2010 r., osiągając "zero netto" około 2050 r. Wymagałoby to "szybkich i dalekosiężnych" zmian w zakresie użytkowania gruntów, energii, przemysłu, budynków, transportu i miast - stwierdzili autorzy IPCC.

D. Porozumienie Paryskie z 2015 r. stanowi światowy konsensus w sprawie sposobów przeciwdziałania zmianom klimatu i przyspieszenia reakcji na zmiany klimatu. Sztuka, kultura i dziedzictwo oferują ogromny i praktycznie niewykorzystany potencjał stymulowania działań na rzecz klimatu oraz wspierania odpowiedniego i sprawiedliwego przejścia społeczności w kierunku niskoemisyjnych i odpornych na zmiany klimatu ścieżek rozwoju. Każdy aspekt działań na rzecz klimatu objętych Porozumieniem Paryskim ma istotny wymiar kulturowy, w tym zwiększenie ambicji w zakresie przeciwdziałania zmianom klimatu, łagodzenie zmian klimatu poprzez ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, zwiększenie zdolności adaptacyjnych w celu złagodzenia skutków zmian klimatu oraz, w przypadku gdy straty i szkody są nieuniknione, pomoc społecznościom w ich planowaniu.

E. Wymóg dekarbonizacji zawarty w Porozumieniu Paryskim istnieje równolegle z globalnym dążeniem do zrównoważonego rozwoju zawartym w 17 celach ONZ w zakresie zrównoważonego rozwoju (SDG). Cele zrównoważonego rozwoju obejmują rzeczywistość, w której żyjemy w świecie złożonych, współzależnych systemów i uznają rolę dziedzictwa kulturowego w odporności tych systemów (np. SDG 11.4).

Wykorzystanie tego potencjału w erze zmian klimatycznych wymaga dalszego rozwijania roli sztuki, kultury i dziedzictwa w tworzeniu odpornych na zmiany klimatyczne ścieżek rozwoju, które wzmocniają również zrównoważony rozwój oraz wysiłki na rzecz eliminacji ubóstwa i zmniejszania nierówności.

F. Dziedzictwo kulturowe jest połączeniem doświadczeń ludzi. Jest źródłem kreatywności i inspiracji do działania. Łączy ludzi z miejscem, ugruntowuje tożsamość i wspólnotę oraz ucieleśnia nasze rozumienie zmian w czasie w sposób, który sprawia, że jest ono wyjątkowo odpowiednie do komunikowania o wpływie klimatu i naglącej potrzebie wysiłku. Dowody przeszłej adaptacji do zmian klimatycznych i krajobrazowych, od rolnictwa i użytkowania gruntów po wykorzystanie kultury materialnej, wraz z różnorodnością współczesnych kultur żywych, stanowią niezbędną podstawę do zrozumienia, w jaki sposób środowisko zostało ukształtowane przez ludzi. Identyfikacja konsekwencji tego zjawiska dla dawnych i obecnych społeczności jest ważna nie tylko dla wyjaśniania i komunikowania zmian i wyzwań, przed którymi stoimy, ale także dla dostosowywania się do nich.

G. Sztuka, kultura i oparte na dziedzictwie reakcje na zmiany klimatyczne i rozwiązania wspierają zrównoważony rozwój i podejście do gospodarki cyrkulacyjnej (tj. podejścia mające na celu minimalizację ilości odpadów i maksymalne wykorzystanie zasobów), które tworzą miejsca pracy, możliwości gospodarcze i korzyści dla społeczności. Strategie "Win-win" wzmacniają działania na rzecz klimatu, jednocześnie chroniąc i promując kulturę i dziedzictwo danej społeczności.

H. Wartości kulturowe, jakie niesie ze sobą krajobraz lądowy i morski planety, są ściśle powiązane z jej wartościami naturalnymi (i powiązanymi z nimi praktykami bio-kulturowymi). Zintegrowane podejście oparte na kulturze naturalnej może przyczynić się do osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju, w tym reagowania na zmiany klimatu i utratę różnorodności biologicznej poprzez poprawę wyników w zakresie ochrony, wspierania różnorodności biologicznej i kulturowej oraz wsparcia dobrobytu współczesnych społeczeństw i przyszłych pokoleń.

I.W sprawozdaniu specjalnym IPCC wyraźnie stwierdza się, że środowisko urbanistyczne - zabudowane, w tym łańcuch dostaw w sektorze budowlanym, musi zostać zdekarbonizowane. Badania wskazują, że globalne emisje związane z energią pochodzące z działalności budowlanej odpowiadają za około 28% emisji dwutlenku węgla wynikających z produkcji energii, a kolejne 11% przypada na materiały i proces budowlany. Znaczenie sektora dziedzictwa kulturowego w tym obszarze różni się w zależności od regionu i obejmuje: (1) emisje gazów cieplarnianych związane z historycznym obszarem zabudowanym. Podczas gdy wkład historycznego obszaru zabudowanego w sektor budowlany emisji gazów cieplarnianych różni się w zależności od regionu, w wielu obszarach jest on znaczny. W związku z tym kluczowe znaczenie ma opracowanie polityki i strategii mających na celu dążenie do głębokiego ograniczenia emisji, jak również zwiększenie efektywności energetycznej w historycznym obszarze zabudowanym. Jednocześnie interwencje muszą gwarantować, że tradycyjne elementy przyjazne dla klimatu pozostaną nienaruszone i nie wpłyną negatywnie na trwałość i odporność budynku; (2) "unikanie" lub "ograniczenie" dwutlenku węgla w historycznym obszarze poprzez zrównoważone ponowne wykorzystanie istniejących budynków w przeciwieństwie do budowy nowych; oraz (3) wkład tradycyjnych i historycznych materiałów budowlanych oraz projektów w informowanie o nowoczesnym i przyszłym budownictwie. Ważne jest uznanie, że wiele tradycyjnych praktyk budowlanych, materiałów i projektów jest z natury zrównoważonych, energooszczędnych i może stanowić podstawę projektowania nowych budynków, które są dostosowane do przyszłego klimatu.

J. Chociaż sztuka, kultura i instytucje zajmujące się dziedzictwem kulturowym są ważne dla większości społeczności, często nie są one bezpośrednio zaangażowane w działania na rzecz klimatu (choć istnieje coraz więcej znaczących wyjątków). Pomimo głębokich związków

między zmianami klimatu a kulturą, jest ciągle bardzo wielu uczestników świata kultury, sztuki i dziedzictwa kulturowego, których talenty nie zostały jeszcze zmobilizowane na rzecz działań związanych ze zmianami klimatycznymi. Dzieje się tak nawet w administracjach, które złożyły ambitne zobowiązania w zakresie działań na rzecz klimatu, w tym administratorów, antropologów, archeologów, architektów, artystów, konserwatorów, kuratorów, historyków, bibliotekarzy, muzyków, urbanistów, kierowników budowy, a także naukowców, badaczy, nauczycieli i uczonych oraz przekazicieli rodzimej wiedzy i lokalnej mądrości.

II. Wyrażenie zaangażowania

Sygnatariusze niniejszego Protokołu Uzgodnień (zwane dalej "Stronami") zobowiązują się do wzmożenia wysiłków na rzecz przeciwdziałania zmianom klimatu i wspierania społeczności w osiąganiu celów dekarbonizacji i innych założeń Porozumienia Paryskiego, podkreślając, że (i) na sztukę, kulturę i dziedzictwo mają wpływ zarówno zmiany klimatu, jak i są one atutem w działaniach na rzecz klimatu; oraz (ii) że sztuka, kultura i dziedzictwo (w tym miejsca i krajobrazy, instytucje i zbiory, jak również kreatywność, dziedzictwo niematerialne, tradycyjne sposoby poznania i praktyki) stanowią nieoceniony zasób pomagający społecznościom w ograniczaniu emisji gazów cieplarnianych i wzmacnianiu zdolności adaptacyjnych, nawet jeśli należy również zająć się zagrożeniami dla tych zasobów wynikającymi z wpływu na klimat.

III. Obszary działania, koordynacji i współpracy

Strony uzgadniają, że w przypadku działań związanych z niniejszym Protokołem Uzgodnień koordynacja i współpraca będą korzystne i wzmocnią wysiłki uczestników. Strony postanawiają współpracować poprzez dobrowolną, wzajemną sieć wsparcia, znaną jako Sieć Dziedzictwa Klimatycznego ("CHN"). Stronami mogą być: organizacje lokalne, władze miast, regionów/prowincji, autochtoniczne, plemienne, narodowe instytuty sztuki i dziedzictwa, ministerstwa, quasi rządowe rady, biura, organizacje międzyrządowe, zarządcy miejsc jak również organizacje pozarządowe, uniwersytety, firmy i inne organizacje.

Przykładowe działania w ramach potencjalnej współpracy i koordynacji pomiędzy Stronami poprzez CHN obejmują:

A. W jaki sposób podmioty działające w dziedzinie sztuki, kultury i dziedzictwa kulturowego mogą wpływać na politykę klimatyczną i pomagać jurysdykcjom (jednostkom administracji) w realizacji ich celów w zakresie redukcji emisji gazów cieplarnianych, w tym poprzez zrównoważone modele konsumpcji i produkcji, czystą energię oraz użytkowanie gruntów i efektywne gospodarowanie zasobami.

B. Wspieranie biur i agencji zajmujących się sztuką, kulturą i dziedzictwem kulturowym, aby zrozumieć ich rolę w układaniu planów dekarbonizacji, w tym rolę zmniejszania śladu węglowego historycznego obszaru zabudowanego, zgodnie z celami Porozumienia Paryskiego, jakim jest utrzymanie wzrostu temperatury na świecie znacznie poniżej 2°C ocieplenia. Wychodzenie naprzeciw rzeczywistym i zauważanym napięciom między standardami ochrony dziedzictwa kulturowego a wysiłkami na rzecz łagodzenia skutków zmian klimatycznych i adaptacji oraz przedstawianie rozwiązań przynoszących obopólne korzyści.

C. Skalowanie innowacyjnych rozwiązań politycznych: powielanie i rozpowszechnianie lepszych praktyk i nowych podejść do sztuki, kultury i dziedzictwa, które aktywizują działania na rzecz klimatu oparte na dziedzictwie kulturowym, strategię komunikacyjne i edukacyjne.

D. Łączenie podmiotów działających w dziedzinie sztuki, kultury i dziedzictwa kulturowego na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym z ekspertami ds. zmian klimatycznych i innymi

podmiotami rządowymi na całym świecie. Wspieranie zaangażowania w walkę ze zmianami klimatycznymi ze strony urzędników zajmujących się dziedzictwem kulturowym oraz promowanie solidarności z biurami i agencjami zajmującymi się sztuką, kulturą i dziedzictwem kulturowym w społecznościach o niskim poziomie usług.

E. Zapewnienie członkom możliwości uczenia się od siebie nawzajem, podnoszenie świadomości na temat tego, co działało i nie działało w różnych częściach świata. Ułatwianie udziału liderów sztuki, kultury i dziedzictwa w forach regionalnych i międzynarodowych, w tym posiedzeniu Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (UNFCCC) oraz na innych platformach UNFCCC, jak również globalne wysiłki zawodowe.

G. Podkreślanie roli podmiotów zajmujących się sztuką, kulturą i dziedzictwem kulturowym w promowaniu zintegrowanego podejścia do natury i kultury, które podkreśla związek między wartościami ekologicznymi i społecznymi oraz funkcjami gruntów i innych zasobów naturalnych, a także związki między produkcją i konsumpcją, w sposób promujący niskoemisyjny, zdrowy styl życia w harmonii z naturą.

H. Dzielenie się najlepszymi praktykami w modelowaniu i ocenie w celu zrozumienia przewidywanych skutków klimatycznych, zwłaszcza w skali regionalnej i lokalnej, oraz lepszymi praktykami w zakresie włączania tych ustaleń do planowania i inwestycji na wszystkich poziomach.

I. Tworzenie parametrów i wskaźników, które mogą pomóc w śledzeniu postępów w ograniczaniu emisji gazów cieplarnianych i ryzyka zmian klimatycznych dla społeczności oraz ich systemów kulturowych i dziedzictwa kulturowego.

J. Dzielenie się innowacyjnymi modelami finansowania i wspierania adaptacji do zmian klimatu, w tym partnerstw publiczno-prywatnych, funduszy na rzecz odporności i konkurencyjnych podejść.

Niniejszy Protokół Uzgodnień nie jest ani kontraktem, ani traktatem, lecz dobrowolnym zobowiązaniem sygnatariuszy i osób popierających przystąpienie do Sieci Dziedzictwa Klimatycznego i wzmocnienie wysiłków na rzecz pomocy swoim społecznościom w osiągnięciu celów dekarbonizacji i innych założeń Porozumienia Paryskiego. Prace CHN są prowadzone przez Strony z pomocą sekretariatu CHN zgodnie z towarzyszącym im Zakresem Zadań (TOR).

Końcowe produkty, usługi i produkty CHN będą dostępne dla wszystkich członków na równych warunkach, jak przewidziano w TOR.